

Edukační činnost Muzea Českého krasu v oblasti geologických věd

Educational activity of the Museum of Bohemian Karst in the area of geological sciences

Pavel Bokr¹

Abstract

The Museum of Bohemian Karst is regularly giving geological educational events both in the Museum and in the field. Dozens of events attended by thousands of participants were organized also in the difficult year 2021. During COVID-19 pandemic lockdown periods, the Museum concentrated on education of school teachers in activation methods as a part of on-line teaching of geology.

1. Úvod

Mezi náplně činnosti muzeí nepochybně patří i popularizační, osvětová a vzdělávací činnost. Tyto aktivity se snaží Muzeum Českého krasu (MČK) naplňovat i v oblasti geologie. Již řadu let nabízí přednášky, vzdělávací programy i terénní exkurze jak pro širokou veřejnost, tak i pro školy a další objednané skupiny.

V minulých letech byly vytvořeny nové vzdělávací programy zaměřené na praktický význam geologie, sopečnou činnost, čtení geologického záznamu či geologický vývoj v souvislosti s deskovou tektonikou a pohyby světadílů. V letech 2019 a 2020 mohlo MČK i díky finanční podpoře od Městského úřadu v Berouně objet s geologickým vzdělávacím programem také školy zapojené do projektu „Místní akční plán“ obce s rozšířenou působností Beroun.

2. Edukační aktivity v covidovém lockdownu 2021

Od roku 2020 však bylo množství edukačních aktivit omezeno opatřeními proti šíření onemocnění COVID-19. V době lockdownu mnoho muzeí řešilo, jaké aktivity nabídne. MČK se na poli geologických věd soustředilo na distanční vzdělávání učitelů a využilo pozitivní zkušenost geovědního edukátora s distanční výukou geologických témat. V rámci webinářů byli učitelé na praktických příkladech seznámeni s tím, jak je možné v distanční výuce efektivně zapojit všechny žáky, ihned získávat zpětnou vazbu a ještě geologickou tematiku učit v souvislostech a aktivní činností žáků. Učitelé i jejich žáci tyto přístupy velmi oceňovali:

Na konci hodiny mi prvně studenti řekli, že mi děkují za hodinu, že to bylo super. Tak jsem měla radost.

Děti moc baví... musím říct, že po vašem webináři se děti zase na hodiny těší.

Mně to přijde lepší než prezenční výuka! Náзорné, moc pěkně připravené, použiju na ZŠ, díky!

Whiteboard používám, moc se mi líbí. Ani při prezenční výuce nemám takový přehled o práci jednotlivých studentů.

Opravdu nikdy jsem si nemyslela, že se budu těšit na cokoli, co má spojitost s geologií a na Váš seminář se těším strašně moc.

Webinářů teď je spousta a většinou u nich stihnu uvařit nebo opravit práce dětí. Ale u vás to rozhodně nešlo, celou dobu bylo co dělat.

Od února do června 2021 proběhlo celkem 19 geovědně zaměřených webinářů pro učitele, které navštívilo 849 účastníků. Kromě webinářů pro učitele byla ke Dni Země 22. 4. 2021 odvysílána první živě přenášená on-line přednáška „*Geologická minulost Barrandienu v souvislostech*“. Byla vysílána na platformě YouTube, kde je i nadále k dispozici záznam. Živé vysílání navštívilo 346 sledujících a v listopadu 2021 měla tato přednáška již více než 1 000 zhlédnutí. V květnu a červnu byl také pro dvě školní třídy realizován on-line distanční vzdělávací program „*Kameny vyprávějí*“.

3. Edukační aktivity v roce 2021 po obnovení běžného provozu muzea

Od června opět probíhaly i akce s fyzickou účastí osob, a to jak v muzeu, tak i v terénu. Proběhlo několik geologických a geologicko-historických exkurzí pro veřejnost do okolí Koněprus, Svatého Jana pod Skalou, Stradonic či do údolí Berounky.

V muzeu se pak pro veřejnost opakovaně konaly geologické hry nebo dny s geologem, při kterých byly pro návštěvníky připraveny komentované prohlídky, hádanky a úkoly či ukázky geologických vzorků včetně vytloubání zkamenělin. K dispozici byla i projekce geovědních videí a animací s cílem prezentace základních geologických principů souvisejících s vývojem regionu (desková tektonika, pohyb světadílů, vulkanická činnost apod.). Velké oblibě z řad dětí a dospělých se těšilo rýžování českých granátů (tato aktivita byla vyňata z komplexního vzdělávacího programu věnovaného sopečné činnosti, který nebyl v roce 2021 pro veřejnost realizován z důvodu protikoronavirových opatření). Speciální vzdělávací program byl připraven pro účastníky Evropských minerálních dnů, jejichž součástí byla prohlídka muzea a expozice Geopark Barrandien, Velkolomou Čertovy schody a Koněpruských jeskyní.

Geovědní osvětu široké veřejnosti muzeum realizovalo i při různých akcích. Speciální geovědní stánek byl k dispozici v muzejní expozici Geopark Barrandien v průběhu tradičních hrnčířských trhů a další stánek byl realizován na dětském dni v Králově Dvoře. V roce 2021 se celkem sedmi terénních exkurzí pro veřejnost zúčastnilo přes 500 návštěvníků. Další geologické akce pro veřejnost přímo v muzeu nebo na geovědních stáncích pak osobně navštívilo více než 3 700 návštěvníků.

Samostatnou kapitolou v nabídce muzea jsou pak geovědní vzdělávací programy a akce pro předem objednané skupiny ať už se jedná o exkurze, vycházky nebo programy a akce přímo v muzeu. Tím, jak se postupně rozrůstá nabídka programů a aktivit, jsou stále častěji realizovány akce přímo na míru pro danou skupinu (pro tábory na-

¹Muzeum Českého krasu, p. o., Husovo nám. 87, 266 01 Beroun;

geopark@muzeum-beroun.cz

Český kras (Beroun), 47 (2021), str. 79–80, 1 obr., 4 obr. na obálce časopisu

© Muzeum Českého krasu, p. o., Beroun

ISSN 1211-1643

ISBN 978-80-87708-15-6

Sběr zkamenělin ze sutí v Houbově lomu při exkurzi do oblasti Koněprus. Foto P. Bokr.

Collection of fossils in the scree within the Houbův Quarry during the field trip to the Koněprusy area. Photo by P. Bokr.

příklad podle jejich zaměření nebo pro školy podle výukového cíle, kterého chtějí návštěvou muzea dosáhnout). V září a říjnu například muzeum připravilo pro několik skupin motivační program k úvodu do výuky neživé přírody věnovaný praktickému využití geologie s možností vyzkoušet si vybrané aktivity z pohledu geologa.

Na rok 2021 byl připravován nový vzdělávací program věnovaný ložiskům nerostných surovin (k tomu viz fotografie a text na zadní straně obálky). Součástí programu může být i ukázka rýžování zlata nebo jednoduchá geologická interpretace satelitních snímků v aplikaci Sentinel Explorer (vyhledávání ložisek soli). Tento program nebo jeho dílčí aktivity byly s ohledem na opatření proti šíření onemocnění COVID-19 nabízeny pouze společně přicházejícím dětským skupinám. Veřejnosti by ho muzeum rádo nabídlo v příštím roce.

4. Celkový souhrn za rok 2021

V roce 2021 realizovalo muzeum celkem 85 geologických vzdělávacích programů a akcí. Prezenčně i distančně se těchto programů i akcí účastnilo více než 7 500 osob. Autorem vzdělávacích programů je autor tohoto příspěvku – geolog a muzejní edukátor se specializací na geologické vědy. Na realizaci programů a akcí se dále podíleli muzejní geoložka, brigádníci (studenti geologie a paleontologie Přírodovědecké fakulty UK v Praze) a další proškolení pracovníci a průvodci muzea.

Závěrečné poděkování patří ředitelce muzea RNDr. Karin Kriegerbeckové, Ph.D., za podporu při přípravě, realizaci a personálním zajištění vzdělávacích akcí i za podporu při zavádění aktivit s moderními digitálními technologiemi i daty přímo do edukačních programů (viz například fotografie na zadní obálce).